

Vedlegg til sak 14/26

Strategiske dilemmaer

Bakgrunn og saksopplysninger

Saken følger opp vedtak i strategisk samarbeidsutvalg (SSU) (sak 05.26), med følgende ordlyd:

Administrativt samarbeidsutvalg bes om å fremme forslag på prosess for å avklare strategier for hvordan vi håndterer konsekvenser for partnerne, samt prinsipper for overføring av metode til nye pasientgrupper. Saken forankres hos leder/nestleder og legges fram for SSU 21.5.26.

Bakgrunnen er at flere nye samhandlingsprosjekter viser god effekt for innbygger, god samfunnsøkonomi, men ulike konsekvenser innen oppgaveoverføring, organisering, kompetansebehov, personellbehov og økonomi for kommuner og Sykehuset Innlandet. Hvordan dette skal håndteres er ikke avklart.

Denne saken beskriver derfor forslag til en felles strukturert prosess, for å avklare strategier for å håndtere slike strategiske dilemmaer.

Hvorfor er saken viktig

Erfaringer fra prosjekter i Helsefellesskap Innlandet viser at:

- Nye samhandlingsløsninger kan gi ulik konsekvens og gevinst for partnerne.
- Dilemmaer knyttet til ansvar, kapasitet, finansiering og kompetanse ofte kommer tydeligere fram når prosjekter skal videreføres eller skaleres.
- Slike spørsmål går ofte ut over det mandatet SSU alene har, og krever bedre forankring hos politisk ledelse og administrativ ledelse.

Samarbeidsavtalene mellom kommunene og Sykehuset Innlandet forutsetter:

- tidlig involvering
- felles vurdering av konsekvenser
- enighet om løsninger før nye tilbud etableres eller endres

jfr: Partnerne har gjensidig informasjon- og involveringsplikt i forhold som påvirker den annen part, som for eksempel ved endringer i pasienttilbud som får økonomiske, organisatoriske, praktiske og kompetansemessige konsekvenser for den andre part. Partnerne skal avklare konsekvensen av endringene og finne felles løsninger sammen (overordnet samarbeidsavtale kapittel 7, siste kulepunkt).

Partnerne har ansvar for å evaluere nye tjenester og eventuelt legge fram sak til strategisk samarbeidsutvalg hvis avklaringer relatert til økonomi, kompetanse med mer ikke er ivarettatt (delavtale 5, kap. 2.5).

Det er behov for en mer systematisk og forutsigbar måte å håndtere dette på.

Hva er formålet med prosessen

Formålet med den foreslåtte prosessen er å:

- skape felles forståelse av de strategiske dilemmaene hos partnerne.
- sikre bedre forankring hos hver partner og i fellesskap.
- avklare strategier for håndtering av konsekvensene for partnerne ved nye samhandlingsløsninger
- legge grunnlag for revisjon av Samarbeidsavtalen og Strategiplanen

Målet er ikke å løse alle utfordringer umiddelbart, men å avklare strategier, evt prinsipper (kortsiktig løsning) og videre prosess.

Vurdering

Som beskrevet i grunnlaget til sak 05.26, er det felles oppslutning fra partnerne rundt å videreutvikle metoder og samhandlingsmodeller som har vist seg å gi positiv effekt for innbygger og god samfunnsøkonomi.

Prosjekter i strategiplanens handlingsdel har utviklet kunnskapsgrunnlag som viser positive effekter for innbygger, god samfunnsøkonomi og konsekvenser for partnerne. Her synliggjøres dilemmaer og problemstillinger av prinsipiell karakter som ikke er avklart mellom partnerne, jf. samarbeidsavtalens bestemmelser.

Gjennom saker og diskusjoner i Helsefellesskapet de to siste årene, er det lansert ulike forslag for å sikre implementering av gode samhandlingsløsninger og -prosjekt. Det vises blant annet til tildeling av rekrutterings- og samhandlingsmidler i 2025 (sak 22.25 i SSU). Der ble det besluttet å starte etablering av fond for å sikre implementering av nye samhandlingsløsninger. Det foreslås tilsvarende innretning i tildeling av midler i 2026 (jf. sak 13.26.26). Dette kan være gode incitament for å sikre at prosjekter får mulighet til videreutvikling.

Samtidig kan avdekkede konsekvenser for partene bli såpass omfattende, at det er behov for forankring og beslutning utover den myndighet Strategisk samarbeidsutvalg (SSU) har. Fra kommunal side er det uttrykt behov for økt forankring mot toppledelse og politisk ledelse hos partnerne hver for seg, og i fellesskap. Likeledes er det uttrykt behov for å tydeliggjøre hvordan nye samhandlingsløsninger initieres og følges opp, slik at de er i tråd med inngåtte samarbeidsavtaler og -strukturer.

Både i forhold til demografi, samfunnsutvikling og føringer/oppdrag partnerne hver for seg mht. planlegging og dimensjonering av tjenester framover, er det behov for å sikre felles innsikt i hvordan dette påvirker hverandre, jf. også delavtale 5 om felles planlegging og utvikling.

Parallelt med Helsefelleskapets arbeid utredes det gjennom Helsereformutvalgets arbeid, modeller for å sikre en sammenhengende og bærekraftig offentlig helse- og omsorgstjeneste. Dette vil også være viktig kunnskapsgrunnlag inn i en prosess for å avklare strategier.

Felles forankring og innsikt mellom partnerne når det gjelder ovenstående momenter kan bidra til gode drøftinger rundt løsninger av strategiske dilemma, som synliggjøres for partene i utvikling av nye samhandlingsmodeller. Dette kan også være et godt oppspill til hovedrevisjon av samarbeidsavtale og strategiplan.

Anbefalt prosess

Anbefalt prosess bygger på vurderingen i saken, og foreslås innholds- og tidsmessig slik:

Forankring og felles innsikt:

- Drøfting av strategiske dilemmaer SSU (jf. strategisamling SSU 10.-11.3.26 og sak til SSU 21.5.26).
- Forankring hos hver av partnerne (jf. samarbeidsprosedyre 5 (punkt 5)).
- Felles forankring, innsikt og drøfting (jfr. parterskapsmøte 19.6.26 og dialogmøte 21.8.26).

Innspill og drøfting løsning:

- Felles drøfting i SSU1.10.26 basert på innspill fra PA og Dialogmøte. Følges opp med drøfting av forslag til løsning i SSU 19.11.26. Se dette i sammenheng også med anbefalinger fra Helsereformutvalget (som etter planen legger fram sin rapport innen 1.11.26).
- Drøfte og foreslå løsning på kort og lenger sikt, SSU 19.11.26
- Samordne dette med arbeidet med hovedrevisjon av Samarbeidsavtale og revisjon Strategiplan.

Løsning og leveranse:

- Enighet om strategi og prosess.
- Forankre forslag til strategi og prosess i styringslinjene hos partnerne, ut fra vedtatt plan i SSU 19.11.26.
- Bruke resultatene som grunnlag for hovedrevisjon av Samarbeidsavtale og revisjon Strategiplan.

Det er ikke beskrevet behov for ressurser og kapasitet utover det sekretariat og administrativt samarbeidsutvalg rår over pt. Dette avklares nærmere.

Forslag til vedtak:

1. Strategisk samarbeidsutvalg (SSU) godkjenner anbefalt prosess med de innspill som kom i møtet og ber administrativt samarbeidsutvalg om å følge opp arbeidet i tråd med dette.
2. Sekretariatet avklarer eventuelle ressursbehov med leder- og nestleder.